

נודה מאד לכל מי
שיכול לסייע בכיסוי
הוצאות ההדפסה.
להנצחות
לע"נ וכי"ב,
נא לפנות למייל
mdh036194741
@gmail.com

דברי השירה

ויזבר משה באזני כל קהל ישראל את דברי השירה הזאת עד תמס (דברים לא)

מתורת מורינו רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א

רב ביהכ"נ יזברי שירי ואזור מרכז ב"ב

נערך ע"י א.ח.ב. • ניתן לקבל הגליון במייל mdh036194741@gmail.com

פרשת מקץ [חנוכה]

להתרגל לומר שהכל מן השמים

כתוב בפרשה שלאחר שיוסף הצדיק הסביר לפרעה את החלומות אמר לו (מ"א - ל"ג, ל"ד) "ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם וישיתוהו על ארץ מצרים, יעשה פרעה ויפקד פקדים על הארץ... דהיינו שכעת יוסף מיעץ לפרעה מה לעשות כדי שהמצריים לא יסבלו מהרעב שהולך להיות בעולם, ומרמז לו שעליו למנות "איש נבון וחכם..." [והרי יוסף לכאורה בתוך ליבו חשב על אפשרות שהוא עצמו יבחר למלוך], וכך יוכל למלוך על מצרים, וכך יתגשמו חלומותיו.

וזה תמוה, הרי יוסף נשאר שנתיים נוספות בכלא במצרים בגלל שתלה השתדלות מסוימת על שר המשקים, וזה היה טענה עליו שהיה עליו לסמוך על הקב"ה בלבד, וכי יוסף לא למד לקח מהשתדלות יתרה מקלקל?!? אז למה כעת הוא ממשיך ומנסה ומנסה למלוך על ארץ מצרים?!

ראיתי בספר אש תמיד מידידי הגאון רבי ישראל מאיר דרוק שליט"א שכתוב לפני כן (שם ט"ז) "ויען יוסף את פרעה לאמר בלעדי אלקים יענה את שלום פרעה", ובזה יוסף אמר לפרעה שבלי הקב"ה הוא כלום, א"כ הוא מודה לפרעה שהכל מן השמים, ולכן אחרי כזו הצהרה כל השתדלות שעשה זה לא קלקל כלל.

וזו עצה טובה כדי לא להתפעל מכוחי ועוצם ידי, ולכן כשאדם אומר "אני עשיתי", "אני הלכתי" או "אני הצלחתי" תמיד להקדים שכל מה שקורה זה מן השמים, וכך האדם אינו מתגאה במה שעושה.

ידוע שמרן החזון איש זצ"ל היה אומר שהיום אפשר לראות שהכל מתנהל מלמעלה אצל כל אחד ואחד בעת שנמצא בתקופת השידוכים, אדם יכול להשתדל כמה שרוצה אבל בפועל בלי השגחה עליונה אין שום דבר.

לאחרונה סיפר לי יהודי "אבא של אשתי היה אחד שמאוד התחבר לנ"ך, לכן רצה חתן שידע טוב את כל הנ"ך, כשנפגשתי עם חמי הוא רצה לבדוק אם יש לי ידיעות בנ"ך. שאל חידה ביחזקאל ועניתי לו, הוא מאוד התפעל, כל כך שמח שהשידוך יצא לפועל, וב"ה היום יש לי בנים ובני בנים העוסקים בתורה ובמצוות, האמת שלא למדתי נ"ך כלל והתשובה לחידה שחמי שאל אותי היתה בהפטרמה מהבר מצוה שלי, וב"ה נזכרתי וידעתי טוב במה מדובר".

עוד יהודי סיפר שבחנו אותו לפני שהתארס על גמ' שאין אנו רגילים ללמוד בעיון, והשידוך יצא לפועל, והאמת היה שיום לפני שנפגש עם השווער הוא ישב זמן רב באוצר הספרים כדי לחפש ספר מסוים שמאוד ענין אותו ותוך כדי קרא שם את הגמ' הזו והתעניין יותר ולמד את סוגיא זו.

לפני כמה ימים פגשתי את רבי שמואל ברונר שליט"א שסיפר לי שפעם היה באמריקה כדי להתרים אנשים עבור רשת הכוללים שעומד ברשותו, היה רגיל לקבוע את המפגשים שלו לפי סדר יום מסוים, כך שלא יצטרך לנסוע כמה פעמים באותם מקומות. אחד המפגשים היה מתוכנן להיות בעיר ניו יורק בשעה שתיים וחצי לאחר צהריים, ויהי באותו בוקר הוא קיבל טלפון בשעה אחד עשרה בבוקר מאותו נדבן שאינו יכול להיפגש איתו בשעה שקבעו, אבל אם הוא יכול להיות בשעה שתיים עשרה בדיוק הוא ישמח לקבלו, 'במקרה' באותו בוקר הוא נסע לנוי יורק לצורך מפגשים שלא קבע מראש וכך התגלגל שהיה באזור. במפגש שמע הנדבן והתעניין על הכוללים אבל היות שזו היתה פגישה לא מתוכננת לא היה לו מה לתרום והבטיח שבעז"ה יתן לו עבור זמן הבא. באותו רגע קיבל הנדבן טלפון מאחד מידידי שסיפר לו שהיום זה היארצייט של אביו ורצונו לתרום כסף לעילוי נשמתו. הנדבן הציע לו שיתרום לעילוי נשמת אביו, והוא תרם שלשים אלף דולר.

מכל הנ"ל רואים איך שהקב"ה בהשגחה פרטית מוביל לכל אחד ואחד לפי מה שהוא צריך, וזה הכי טוב לו, ולכן אין מקום להיקנות אחד בשני, שאם היה צריך לקבלו הקב"ה היה נותן לו באיזה אופן שהוא.

מי שמוותר על אחד מקבל שנים

"ויקרא פרעה שם יוסף צפנת פענח ויתן לו את אסנת בת פוטי פרע כהן אן לאשה ויצא יוסף על ארץ מצרים" (מ"א - מ"ה).

מבואר בחז"ל שאסנת היתה בתה של דינה בת יעקב שנולדה בעקבות מעשה שכם בן חמור, היא נשלחה עם קמיע זהות למצרים, ואומצה על ידי פוטיפר, שהיה סריס ולא יכול היה להביא ילדים לעולם (עיי' פרקי דרבי אליעזר פרק ל"ח, וע"ע מסכת סופרים פרק כ"א הלכה ט').

עוד מבואר בחז"ל (עיי' רבינו בחיי וחזקוני בשם מדרש) שבטקס הכתרתו של יוסף למשנה למלך זרקו עליו בנות מצרים מתנות ואסנת זרקה לו את הקמיע שבתוכו כתוב סיפורה וכך ידע יוסף שהיא ממשפחת יעקב אבינו ונשאה לאישה.

ומבואר בגמ' (ברכות דף ס' ע"א) שביניגוד ליתר בניו של יעקב, ששמם נומק במקרא, שמה של דינה לא נומק. במדרש נדרש שמה על שם "דין", שלא בהריונה דנה דין בעצמה שתיולד לה דווקא בת ולא בן [כדי שרחה יהיה ב' שבטים].

נמצא שלא היה ויתרה על עוד שבט והכל כדי שרחה לא תרגיש פחות משפחה (שנולדו לכל אחת מהן שני שבטים), וכך נולד לה בת דינה, וממנה יצא אסנת, שהיא הולידה אפרים ומנשה. יוצא שלא היה ויתרה על שבט אחד ובסוף יצא מדינה כפול!

כשבן אדם מוותר לשני הוא לא מפסיד, הוא רק מרוויח, וידוע שמרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצ"ל היה אומר הרבה פעמים נער הייתי וגם זקנתי ולא ראיתי מוותר מפסיד!

ידידי רבי אברהם צבי טיוב שליט"א סיפר לי שאברך ביקש ממנו ללכת למרן הגראי"מ שך זצ"ל שראש הישיבה ימחל לו, אותו אברך הרגיש שהיה לו כמה צרות בגלל שדיבר נגד ראש הישיבה, הלך לראש הישיבה, אמר לו הרב שך זצ"ל "אתה חושב שיש לי קפידה עליו? זה ודאי בגלל משהו

אחר... לאחר חצי שנה חזר רבי צבי למרן הגראמ"מ שך כדי לקבל ממנו קימחא דפסחא לחלק לאברכים, וראש הישיבה שאל אותו שיברר האם אותו אברך אכן צריך לקבל קימחא דפסחא.

ממעשה זה אנו לומדים שמרן הגראמ"מ שך זצ"ל לא ניפגע כלל ומחל לו בלב שלם, ועדיין חיפש לעזור לאותו אברך.

חסרון בהכרת הטוב יותר גרוע מגניבה

"ויוסף אמר לאשר על ביתו קום רדף אחרי האנשים והשגתם ואמרת אלהם למה שלמתם רעה תחת טובה" (מ"ד - ד').

יש מקום לשאול, הרי היה ליוסף טענה יותר חזקה מ"שלמתם רעה תחת טובה", היה יכול לשאול אותם למה הם גנבו את הכוס?

שמעתי להסביר שכשבן אדם גונב מהשני, באותו רגע היה לו תאוות ממון, וכשיעשה תשובה יחזיר את הממון שגנב, אבל כשבן אדם משלם רעה תחת טובה זה חיסרון בהכרת הטוב, זה מראה שיש כאן מידות לא טובות, ויש מקום לחשוב שהוא לא בן אדם, וזה הטענה הכי גרועה שיכול להיות על האדם.

לפני כמה שבועות היה כאן בעיר בני ברק סיום על מסכת עירובין (בתוך מסגרת לימוד דף היומי). אחד ממשפטי השיעור אמר לחברו שישב לידו שלפני כמה ימים ראה את אביו בחלום ואמר לו שאין לו מנוחה מאז שנפטר, וסיפר שלפני שנים רבות הוא היה מנהל תלמוד תורה באירופה, אותו תלמוד תורה בו הוא למד, ופעם חשד על שני ילדים שעשו דבר לא טוב, והעניש אותם וגרם להם צער גדול מאוד, ובסוף התברר שהם לא היו אשמים, וביקש שילך לאותם ילדים שמאז כבר גדלו והקימו משפחה ויתחנן אליהם שימחלו לו על כך. לאחר חלום זה הוא התעורר מיד מבולבל מאוד וזכור לו רק שם אחד. חיפש את הילד הראשון והתברר לו שהיום גר בקרית גת, התקשר אליו והתחילו לדבר על ימי ילדותם ומיד כשדיברו על המנהל מיד התחיל לצעוק עליו שאינו מוחל לו על מה שעשה לו. ניסה להרגיע אותו כי מדובר באחד שנפטר לפני שבע שנים, ולאחר שסיפר לו על החלום הוא נרגע ומחל לו. תוך כדי השיחה הצליח לשמוע ממנו מי היה הילד השני שנענש איתו ביחד. לאחר בירורים נודע לו שהילד השני גר היום בבאר שבע. התקשר אליו לאחר זמן קצר והוא הגיב כמו הראשון. מיד סיפר לו על החלום ולאחר דקות ארוכות הצליח להרגיע אותו ושמע ממנו שמוחל לו בלב שלם.

מכאן רואים שעלינו להיזהר מכל יהודי, לא לפגוע באף אחד, כי כשאדם פוגע בשני זה לא פשוט לקבל את סליחתו גם לאחר שנים רבות!

כל החכמות טמונות בתוך התורה הקדושה

אנו קוראים בהפטרה על פרשת מקץ (קראנו הפטרה זו לפני כעשרים שנה!) "ויקץ שלמה והנה חלום ויבוא ירושלם ויעמד לפני ארון ברית ה' ויעל עלות ויעש שלמים ויעש משתה לכל עבדיו" (מלכים א' ג' - ט"ו).

כתוב במדרש (קהלת רבה פרשה א'), א"ר יצחק מכאן שעושיין סעודה לגמרה של תורה.

ומכאן כתב הרמ"א (בש"ע או"ח סימן תרס"ט), וקורין יום טוב האחרון שמחת תורה, לפי ששמחין ועושיין בו סעודת משתה לגמרה של תורה.

שואלים, וכי מה ששלמה המלך הבין את שפת הבהמות נקרא 'לגמרה של תורה' ולכן עשה משתה?

שמעתי להסביר שהקב"ה לא לימד את שלמה המלך את שפת הציפורים וכו', אלא שכפי שמבואר בחז"ל "אסתכל באורייתא וברא עלמא" דהיינו שכל הבריאה נבראה מכוח התורה, יוצא שמי שיודע ומבין את כל התורה ממילא יודע את הכל, וכאן הקב"ה לימד לשלמה המלך את כל התורה כולה ולכן עשה סעודה 'לגמרה של תורה'.

כמו כן, כתוב בספר פאת השולחן כשהגר"א עשה סיום על שיר השירים אז אמר שהוא הבין בחכמת המוזיקה. וכי בשיר השירים כתוב איך משתמשים בחליל ובגיטרה? התשובה היא שאפשר ללמוד כל מה שיש בבריאה ע"י מה שכתוב בתורה, ואם אנו נלמד את שיר השירים כמו שהגאון למד את שיר השירים אז גם אנחנו נדע את חכמת המוזיקה.

ידוע שמרן החזון איש זצ"ל היה משרטט לרופאים איך לעשות ניתוחים, החזון איש לא למד רפואה, ואת זה הוא ידע כי הוא למד את התורה.

השפעות מימי חנוכה

אומרים בחנוכה "על הניסים... ועל המלחמות... שעשית לאבותינו...".

לכאורה יש מקום לשאול, למה אנו מודים "על המלחמות", הרי היינו מעדיפים שלא תהיו מלחמות??!

שמעתי בשם הרב מפוניבז' מרן הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצוק"ל שהסביר ע"י משל על אדם חזק מאוד כמו עוג מלך הבשן שהסתובב ברחוב ובא איש שנראה חלש וביקש לריב איתו, כולם מבינים שתוך כמה שניות האדם החזק מנצח את האיש הזה, אין בזה שם מלחמה כלל, כי מלחמה זה כשיש שני צדדים, וא"כ תמוה הרש"י על הפסוק (דברים ל"ג - י"א) "מחץ מתנים קמיו", כפי שכתב שם "ראה שעתידין חשמונאי ובניו להלחם עם היוונים והתפלל עליהם לפי שהיו מועטים י"ב בני חשמונאי ואלעזר כנגד כמה רבבות", וההסבר לזה הוא שהקב"ה נתן להם כוח כנגד כל היוונים, יוצא שקבלנו כוח מהקב"ה כדי שיהיה לנו מעמד מולם, וכך יהיה צורת מלחמה, ועל זה אנו מודים להקב"ה שגם נתן לנו כח לעמוד נגד וגם שניצחנו נגדם.

בימים אלו אנו מקבלים השפעות טובות, ועל זה עלינו להודות להקב"ה.

עוד אנו אומרים בעל הניסים "להשכיחם תורתך".

האם הצליחו שנשכח מהתורה?!

שמעתי מידידי רבי חיים דומב שליט"א שהסביר ע"י ווארט שכתוב בגמ' (תענית דף כ"ט ע"ב) שאפוסטמוס שהיה יווני שרף את התורה, וכי הוא הצליח לשרוף את התורה? להיפך, הרי כתוב עוד שורה בגמרא בגללו, כבר אלפיים שנה שמיליוני אנשים קוראים את השורה הזאת, יוצא שאותו רשע הוסיף לנו עוד שורה של לימוד תורה, לא רק שלא הצליח בלהשכיח את התורה, הוא גם גרם שיהיה לנו יותר תורה, א"כ היוונים רצו להילחם נגד התורה, ומזה יצא שמונה ימי חנוכה, ימים שעלינו לנצל בלימוד תורה, ועוד הרבה חידושים שנכתבו במשך השנים על הניסים שהיו, יוצא שלא הצליחו להשכיחם תורתך ולא רק זה, אלא על ידם נתרבה עוד יותר תורה.

ה' יעזור שניקח איתנו את האור של חנוכה לכל השנה, ונזכה בקרוב ממש למקדשך תוב ולקדש קודשין אתר די בה יחדון רוחין ונפשין ויזמרון לך שירין ורחשין בירושלם קרתא דשפריא, אמן.

לעילוי נשמת הגאון הגדול רבי דוב ב"ר אשר שטרנבוך זצ"ל
גלב"ע י' טבת תש"פ
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת

הרבנית לאה פרוינט בת רבי חיים יוסף קלרמן ע"ה
גלב"ע י' טבת תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת

הרבנית רבקה בת רבי אליעזר כהנמן ע"ה
גלב"ע כ"ה אלול תש"פ
ת.נ.צ.ב.ה.